

***Commissie van toezicht op de Arrestantenzorg
voor de politie eenheid Noord-Nederland***

Jaarverslag 2018

April 2019

Inhoudsopgave	Pagina
1. Inleiding	3
2. De commissie	3
3. Werkwijze	4
4. Inspectie bezoeken	5
5. Gesproken arrestanten/ingeslotenen	5
6. Ontvangst en rondleiding	5
7. Registratie arrestantengegevens	5
8. Weergave inspecties	6
9. Ontvangst, rondleiding, verkregen informatie	10
10. Specifieke aandacht voor jeugdigen, verslaafden en psychische aandoeningen	10
11. Bevindingen van ingesloten/arrestanten uit de interviews	10
12. Melden van incidenten	10
13. Communicatie eenheidsleiding	11
14. Conclusie, aandachtspunten en aanbevelingen	11

1. Inleiding

Wettelijke grondslag Commissie Toezicht Arrestantenzorg Noord-Nederland

In deze jaarrapportage brengt de Commissie Toezicht en Arrestantenzorg Noord-Nederland (hierna: CTA NNL) verslag uit van haar werkzaamheden in 2018.

In de regeling beheer politie heeft de minister van Veiligheid en Justitie de grondslag neergelegd voor het bestaan van een commissie toezicht arrestantenzorg. De commissie is ingesteld voor het toezicht op de zorg voor arrestanten zoals de nationale politie deze uitvoert op de diverse haar daartoe beschikbare locaties.

De op 1 januari 2013 in werking getreden *Regeling beheer politie* (Stcrt. 2012, 26981) die de rol van CTA beschrijft, is met ingang van 1 juli 2015 vervangen door het *Besluit beheer politie*.

2. De Commissie

Samenstelling van de commissie

Artikel 24 lid 5 Besluit beheer politie in combinatie met artikel 2 lid 5 Regeling Toezicht arrestantenzorg bepaalt dat bij de samenstelling van de commissie van toezicht op de arrestantenzorg rekening wordt gehouden met benodigde maatschappelijke en bestuurlijke deskundigheid en ervaring van de leden. De CTA NNL heeft daarom leden vanuit verschillende beroepsgroepen en met diverse expertise.

Op het moment van schrijven, bestaat de commissie uit 7 leden. Per 1 januari 2019 zal de voorzitter mevr. M. Bolwijn vervroegd aftreden na een termijn van 7,5 jaar. Dhr. J. Lohuis zal haar opvolgen als voorzitter. Mevr. S. Mol is per 1 januari 2019 vervroegd afgetreden. Er zijn twee nieuwe leden per 1 januari 2019 benoemd, mevr. G.Boonstra-van Bruggen en dhr. M.J. van Vliet. Zij zijn eind 2018 ingewerkt.

Commissielid	Achtergrond	Aftredend 1 ^e termijn	Aftredend 2 ^e termijn
Mw. M. Bolwijn Voorzitter	GGZ/Jeugdzorg/Mediation	1-6-15	Vervroegd per 1-1-19
Dhr. J. Lohuis Voorzitter per 1-1-19	Gevangeniswezen	1-1-21	1-1-2025
Mw. A. A. Bremer lid	Veiligheid en kwaliteitsmanagement Gepensioneerd	26-5-18	26-5-22
Mw. A.M. Nijburg lid	Verpleegkundig-specialist GGZ	1-1-20	1-1-24
dhr. E. F. van der Goot lid	Advocaat	1-1-22	1-1-26
Mw. G. Boonstra-van Bruggen Lid	Forensisch verpleegkundige	1-1-23	1-1-27
Dhr. M. J. van Vliet Lid	Kinderarts-sociale pediatrie	1 1-23	1-1-27
Mw. S. Mol lid	Jeugdarts met GGD achtergrond		Ontslag per 1-1-2019

Ondersteuning van de CTA:

Mevr. A. Wagenaar-Buiter is de secretaris van de commissie.

In 2018 heeft de commissievergadering vijf keer plaatsgevonden. Jaarlijks is er een overleg met de eenheidsleiding, waarbij o.a. het jaarverslag, de samenwerking en de voortgang m.b.t. eventuele knel/aandachtspunten wordt besproken

De commissie heeft regelmatig overleg gehad met dhr. E. v.d. Weerd van arrestantentaken en dhr. B. Schepers, coördinator BHV en een medewerker van Facilitaire Zaken omtrent de aandachtspunten die tijdens de Inspecties aan de orde kwamen.

Daarnaast hebben mevr. M. Bolwijn en dhr. J. Lohuis overleg gehad met dhr. P. van Dam, contactpersoon rechtbank Noord-Nederland over de geconstateerde aandachtspunten bij de rechtbanken in Noord Nederland.

Er hebben twee vergaderingen plaatsgevonden voor de voorzitters van alle eenheden met de LCCTA en eveneens hebben er twee vergaderingen plaatsgevonden voor de secretarissen van alle eenheden met de LCCTA.

De commissieleden mevr. A. Bremer, dhr. E. F. v.d. Goot en mevr. G. Boonstra hebben de landelijke CTA-conferentie bezocht op 16 november.

De commissieleden mevr. M. Nijburg en mevr. A. Bremer hebben een calamiteitenoefening op Hooghoudt bijgewoond met medewerking van brandweer en een veiligheidsdeskundige.

3. Werkwijze CTA

De commissie stelt zich ten doel om politiebureaus met ophoudkamers en de in de rechtbanken ingerichte cellen jaarlijks één keer te bezoeken en de politiecellencomplexen drie keer per jaar. Tijdens deze bezoeken is er aandacht voor de volgende hoofdonderwerpen:

- Insluiting binnenkomst arrestant
- Verblijf/huisvesting
- Verblijf/verzorging en bejegening
- Veiligheid/calamiteiten en BHV
- Bijzondere aandachtspunten
 - Medicijnenopslag & verstrekking
 - Fouilleringsformulier
 - Familie/huisgenoot ingelicht
 - Camera-toezicht
- Ontvangst, rondleiding, verkregen informatie.

Bezoeken en wijze van rapporteren

De cellencomplexen worden altijd door twee commissieleden bezocht, op wisselende dagen en tijdstippen. De ophoudkamers van politiebureaus telkens door een commissielid. De rechtbanken worden twee commissieleden bezocht. Van elk bezoek wordt een rapportage opgesteld volgens een vast format, waaraan conclusies en/of aanbevelingen worden verbonden. De rapportages worden in de eerstvolgende commissievergadering vastgesteld en daarna door de secretaris verzonden naar de leidinggevende van het betreffende basisteam. Ook worden tijdens de bezoeken zelf mondelinge opmerkingen geplaatst, indien de bezoekende commissieleden dat nodig achten.

In voorkomende gevallen woont een lid van de commissie een calamiteiten oefening bij.

Kwaliteit

De commissie besteedt in elke vergadering aandacht aan de kwaliteit van de inspecties, rapportages en toetsing aan de reglementen.

4. Inspectiebezoeken

In het gebied van de eenheid Noord-Nederland zijn drie politiecellencomplexen, te weten Assen, Drachten en Groningen. Ieder complex is drie maal onaangekondigd bezocht.

Er zijn in totaal vier Waddeneilanden (Schiermonnikoog, Ameland, Terschelling, Vlieland). In verband met de onregelmatige bezetting van deze bureaus en de urenlange reistijd van- en naar de eilanden is in 2017 besloten de CTA bezoeken kort voor de inspectie aan te kondigen.

Het gerechtshof in Leeuwarden en de drie rechtbanken (Assen, Groningen, Leeuwarden) worden onaangekondigd bezocht.

Totaal aantal keer bezocht

Districten	Ophoudkamers	Cellencomplexen	Gerechtsgebouwen	Totaal
Groningen	13	3	1	18
Friesland	13	3	2	18
Drenthe	6	3	1	10
Waddeneilanden	4			4
Noord-Nederland	36	9	4	50

5. Gesproken arrestanten/ingeslotenen

In totaal zijn 17 meerderjarige arrestanten/ingeslotenen gesproken, waarvan 14 in de cellencomplexen en twee in de rechtbank. Verder is er een meerderjarige arrestant/ingeslotene gesproken tijdens het verblijf in een ophoudkamer van een bureau. Ook zijn er drie minderjarige arrestanten/ingeslotenen gesproken in de cellencomplexen.

6. Ontvangst en rondleiding

In nagenoeg alle gevallen zijn de bezoekende leden correct en gastvrij ontvangen en neemt men de tijd om bepaalde thema's te bespreken. Ter plekke werden vaak direct de zaken opgepakt die het commissielid constateerde.

7. Registratie arrestantengegevens

Er is gebleken dat de registratie van de gegevens betreffende de arrestant in cellencomplexen in nagenoeg alle gevallen volledig en actueel is. Er ontbreekt op verschillende bureaus een afsluitbaar kastje om persoonlijke goederen en medicatie van de arrestant in op te bergen.

8. Weergave Inspecties

Sinds 2018 maakt het CTA gebruik van een database. Hierin worden alle gegevens van de inspecties verwerkt en procentueel weergegeven.

Bij constatering beneden de 10% worden deze i.v.m. de geringe omvang en leesbaarheid van het jaarverslag hierin niet verder uitgewerkt.

Huisvesting	
Cellencomplex	Ophoudkamers
<p>Noord Nederland telt drie cellencomplexen: Groningen, Leeuwarden en Assen.</p> <p>De bezochte cellen en ophoudkamers in de cellencomplexen waren goed in orde in de zin van schoon, ordelijk, een goede temperatuur, geen rondslingerende zaken. Bij drie locaties waren de doorspoelregistraties van de douches niet op orde.</p> <p>Het cellencomplex in Leeuwarden is tijdelijk uit de roulatie geweest vanwege het vervangen van de techno-zuilen in de cellen.</p>	<p>Noord Nederland telt 36 locaties waar ophoudkamers zijn gevestigd.</p> <p>Over het algemeen is deze huisvesting in orde.</p> <p>Aandachtspunten zijn o.a. niet goed werkende intercom, onvoldoende schone ophoudkamers en rondslingerende zaken in de gangen.</p>
Rechtbanken	
<p>Noord Nederland telt drie rechtbanken: Groningen, Assen en Leeuwarden en een Gerechtshof te Leeuwarden</p> <p>Onderstaande zaken zijn eind 2018 met de verantwoordelijke leidinggevende van de rechtbanken Noord Nederland besproken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorg voor lectuur i.v.m. langdurig verblijf op de rechtbank - Breekbare spiegel vervangen - Sprake van veel vervuilde cellen en gangen - Er zijn onvoldoende ontruimingsoefeningen geweest - Te lange wachttijden op de rechtbank - Het ontbreken van schone dekens - Bekraste deuren <p>Een verbeterplan zal voor 1 februari 2019 aan de CTA worden toegezonden.</p>	

VERBLIJF / HUISVESTING					
	CELLEN	CELLEN		OPHOUDKAMERS	
ok		88%	88%	91%	91%
Niet ok		3%	3%	8%	8%
nvt		3%	3%	1%	1%
Niet GC		7%	7%	0%	0%

Verblijf/verzorging en bejegening	
Cellencomplex	Ophoudkamers
Het verblijf en verzorging in de cellencomplexen zijn van goede kwaliteit. Medische verzorging wordt nader toegelicht bij het thema Bijzondere aandachtspunten (hoofdstuk 11).	Vaak is er geen brood op voorraad of over datum. Aandachtspunten zijn de houdbaarheidsdata van de verbanddozen.

VERBLIJF / VERZORGING EN BEJEGENING					
	CELLEN	CELLEN		OPHOUDKAMERS	
ok		86%	86%	51%	51%
Niet ok		2%	2%	8%	8%
nvt		0%	0%	26%	26%
Niet GC		12%	12%	15%	15%

Veiligheid/calamiteiten en BHV	
Cellencomplex	Ophoudkamers
Het cameratoezicht in de cellencomplexen is goed geregeld. Ingeslotenen worden altijd in opdracht van de HOvJ onder cameratoezicht geplaatst.	Aandacht voor cameratoezicht wordt toegelicht in het hoofdstuk Bijzondere aandachtspunten (hoofdstuk 11).

VEILIGHEID / CALIMITEITEN EN BHV					
	CELLEN	CELLEN		OPHOUDKAMERS	
ok		86%	86%	73%	73%
Niet ok		3%	3%	10%	10%
nvt		1%	1%	14%	14%
Niet GC		10%	10%	3%	3%

Medicijnenopslag & verstrekking

Nagenoeg altijd is dit onderwerp alleen van toepassing voor de cellencomplexen. In geval van medicatiegebruik bij arrestanten in ophoudkamers wordt men, als de duur van het onderzoek daarom vraagt, z.s.m. overgeplaatst naar een cellencomplex waar medische beoordeling plaats vindt.

In de cellencomplexen van Noord Nederland worden verschillende verstrekking- en bewaarsystemen gebruikt.

Cellencomplex Assen

In het cellencomplex Assen wordt de medicatie in baxters aangeleverd vanuit het ziekenhuis, incidentele medicatie wordt door de arts in een klein bruin zakje gedaan met naam, tijdstip en medicatie. Iedere cel heeft een eigen bakje met medicijnen. Nieuw binnengebrachte medicijnen gaan in een box met 'nieuw' erop, oude medicatie in de box 'oud'. De arts heeft in een afgesloten kast de basisvoorraad medicatie. De medicatie en uitgifte wordt in BVH geregistreerd en afgetekend.

Het systeem zag er goed verzorgd en veilig uit met het baxtersysteem, het verstrekken in zakjes van incidentele medicatie en het scheiden in een box per cel. Aan- en afvoer is geregeld door aparte boxen die afgesloten zijn.

Cellencomplex Leeuwarden

Voor de medicatieverstrekking is per dienst één arrestantenverzorger verantwoordelijk. De registratie vindt zowel fysiek plaats op het formulier met daarop het voorschrift van de arts van de GGD als in BVH. Paracetamol wordt vrij verstrekt, rekening houdend met de maximale dosering (de verstrekking wordt daarom ook geregistreerd). I.c.m. andere medicatie wordt paracetamol uitsluitend i.o.m. de arts verstrekt. Per arrestant is er een kluisje voor de medicatie.

Cellencomplex Groningen

De medicatieverstrekking is keurig op orde. Er werden verbeteringen gezien in het beheer en het weggooien van achtergebleven medicatie, door een retourcontainer van de GGD, die ook consequent werd gebruikt in geval van achtergebleven medicatie, zo werd verteld. In de afzonderlijke medicatiekamer wordt bij het uitzetten van de medicatie hiervan zowel aantekening gemaakt in het papieren dossier, bestaande uit het formulier dat de arts van de GGD heeft opgemaakt, als ook in BVH. Bij de aanwezige ingeslotenen die medicatie gebruikten, was dit ook keurig bijgehouden conform het medicatievoorschrift.

Naaldencontainers

Een bijzonder aandachtspunt betreft het gebruik van naaldencontainers. Op de bureaus en de cellencomplexen worden deze containers aangetroffen. Op alle plekken ontbreekt het aan structurele aandacht voor de veiligheid. Dit leidt ertoe, dat er overvolle naaldencontainers worden aangetroffen en er niet verteld kan worden wie er verantwoordelijk is en op welke manier de containers worden vervangen. Er is (nog) geen beleid ontwikkeld om op een veilige manier de risico's voor de agenten en arrestantenverzorgers zo klein mogelijk te maken.

Fouilleringsformulier

De arrestant wordt altijd gefouilleerd door iemand van hetzelfde geslacht. Het is voorgekomen dat een arrestant met genderidentiteitsproblematiek in een transitieproces zat. Het geslacht op het identificatiebewijs is leidend, maar in een dergelijk specifiek geval mag de arrestant zijn/haar voorkeur uitspreken voor foullering door een vrouwelijke of een mannelijke medewerker.

De registratie en de documenten zien er verzorgd en accuraat uit.

Tijdens de gesprekken met de arrestanten gaven de arrestanten aan dat ze getekend hadden voor hun ingenomen spullen. Tevens wordt er een kopie van het formulier aan de arrestant verstrekt.

Familie/huisgenoot ingelicht

Bij minderjarige arrestanten wordt in alle gevallen de ouders of voogd over de arrestatie ingelicht.

Bij meerderjarige arrestanten wordt doorgaans aan de arrestant gevraagd of de familie of contactpersoon ingelicht moet worden. Dit is overigens ook geen verplichting.

Camera-toezicht

Het cameratoezicht in de cellencomplexen is goed geregeld. Ingeslotenen worden altijd pas na toestemming van de HOvJ onder cameratoezicht geplaatst.

Bij onze inspecties van de ophoudkamers stuiten wij in 2018 echter veelvuldig op het continue gebruik van camera's. Gesteld wordt wel dat het gaat om toezicht en dus niet om observatie, waardoor artikel 31 van de Ambtsinstructie geen toepassing zou vinden.

Toestemming van de HOvJ wordt dan ook niet gevraagd. Dit standpunt achten wij onjuist. Zelfs als dit standpunt wél juist zou zijn, vereist deze vorm van toezicht een wettelijke basis, omdat het een beperking is van het grondrecht op privacy, gelet ook op de rechtspraak van het EHRM in het kader van artikel 8 van het EVRM. Een ingeslotene mag dus alleen in een ophoudkamer worden geplaatst waarin een camera aanwezig is, na toestemming van de HOvJ, omdat artikel 31 van de Ambtsinstructie in dat geval de wettelijke basis vormt. Een andere wettelijke basis ontbreekt. Op meerdere bureaus zijn alle ophoudkamers voorzien van een camera. Soms werd gesteld dat het beeldscherm niet altijd werd aangezet. De enkele aanwezigheid van een onafgedekte camera vormt echter al een onaanvaardbare inbreuk op het recht op (het gevoel van) privacy, want de ingeslotene kan niet vaststellen of het beeldscherm al dan niet aan staat.

In de vergadering van het LC CTA van 14 november 2017 is naar aanleiding van een onderzoek van de Gegevensautoriteit afgesproken dat de politie na zou gaan bij welke ophoudkamers sprake is van cameratoezicht buiten de toepassing van artikel 31 van de Ambtsinstructie om. En dat hier een einde aan zou worden gemaakt. Deze afspraak is niet nagekomen. Dit zal daarom opnieuw aan de orde worden gesteld in de eerstvolgende vergadering van het LC CTA. Ook zal hierover in gesprek worden gegaan met de eenheidsleiding tijdens het eerstvolgende jaarlijkse overleg.

► BIJZONDERE AANDACHTSPUNTEN					
		CELLEN		OPHOUDKAMERS	
ok		86%	86%	73%	73%
Niet ok		3%	3%	10%	10%
nvt		1%	1%	14%	14%
Niet GC		10%	10%	3%	3%

9. Ontvangst, rondleiding, verkregen informatie

De ontvangst is in nagenoeg alle gevallen vriendelijk en meewerkend. Er wordt voldoende tijd vrijgemaakt voor begeleiding van de inspectieronde en het daarbij behorende gesprek/toelichting.

10. Specifieke aandacht voor jeugdigen, verslaafden en psychische aandoeningen

Jeugdige verdachten worden in principe zo snel mogelijk overgebracht naar een cellencomplex. Hetzelfde geldt voor verslaafde en verwarde personen hierbij wordt zo snel mogelijk de GGD arts ingelicht.

11. Bevindingen van ingesloten/arrestanten uit de interviews

Er zijn in totaal 19 arrestanten gesproken waarvan 3 minderjarigen. De interviews vonden plaats in de cellencomplexen en in de rechtbank.

Iedereen was tevreden over de bejegening Men kon regelmatig luchten en was er ook de mogelijkheid om te roken. Bij de minderjarigen waren de ouders/verzorgers zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld van de aanhouding van de minderjarige. Daarnaast worden zij in veel gevallen in de gelegenheid gesteld aanwezig te zijn bij het gesprek tussen de minderjarige en de advocaat.

De arrestanten van de rechtbank vinden de ophoudkamer niet leuk, het is er koud en smerig volgens hen. Ook klaagden ze over de lange wachttijd.

Door de nieuwe aanbesteding in 2018 is de kwaliteit van de voeding aanzienlijk verhoogd en zijn de arrestanten over het algemeen positief over de aangeboden maaltijden.

Tijdens de bezoeken aan de politiebureaus is een ingesloten arrestant gesproken. De arrestant toonde zich tevreden over het verblijf. De verzorging was uitstekend, de ophoudkamer was schoon, het was er warm genoeg en de verdachte had een schone deken gekregen. Het vervoer na de aanhouding had op correcte wijze plaats gevonden.

12. Het melden van incidenten aan de CTA' s

Binnen de LCCTA is afgesproken dat de CTA' s zich willen laten informeren door de eigen politie-eenheid bij de volgende incidenten:

- (poging tot) suïcide;
- (poging tot) ontsnapping;
- incidenten tijdens het vervoer met letsel voor de arrestant tot gevolg.

In 2018 zijn er in totaal 11 incidenten met arrestanten gemeld aan de CTA. Dit betrof zeven keer een poging tot suïcide, een keer brandstichting, en twee keer gebruik van drugs. Geen van de incidenten vormde voor de CTA aanleiding tot nadere bevraging.

In tegenstelling tot voorgaande jaren werd de CTA in 2018 regelmatig op de hoogte gesteld van de incidenten.

13. Communicatie commissie – leiding politie eenheid

Een keer per jaar vindt overleg plaats tussen de commissie en de eenheidsleiding en wordt o.a. het jaarverslag besproken.

14. Conclusie

- De zorg aan arrestanten is in de regel in orde in Noord-Nederland qua veiligheid, zorg, bejegening en huisvesting. Vooral over de bejegening door de arrestantenverzorgers in de cellencomplexen laten de gesproken arrestanten zicht positief uit. De arrestantenverzorgers praten met veel betrokkenheid en bekwaamheid over hun werk.
- Niet in ieder gebouw is een afgesloten ruimte/kast waar spullen van de arrestant, veilig achter slot en grendel bewaard kunnen worden.
- Een bijzonder aandachtspunt betreft het gebruik van naaldencontainers. Op de bureaus en de cellencomplexen worden deze containers aangetroffen. Op alle plekken ontbreekt het aan structurele aandacht voor de veiligheid.
- Periodiek vindt n.a.v. geconstateerde aandachtspunten tijdens de inspecties overleg met de verantwoordelijke leidinggevende plaats. Bij eventuele ernstige knelpunten vindt direct overleg met de leidinggevende plaats.
- Cameratoezicht en het aanzeggen hiervan in de politiebureaus waar camera's in de ophoudruimte aanwezig zijn blijft een aandachtspunt.
- De communicatie en samenwerking met de politieleiding is plezierig verlopen en de aandachtspunten en aanbevelingen vanuit 2017 zijn veelal gerealiseerd of onderdeel van een langer lopend proces dan wel afhankelijk van landelijke ontwikkelingen, zoals de lange wachttijd van ingeslotenen in de rechtbanken.

Aanbevelingen

- De commissie blijft het net als voorgaande jaren, van belang vinden dat ingeslotenen/arrestanten er op gewezen worden dat ze onder cameratoezicht staan. Het wordt aanbevolen om bij die bureaus waar nog een camerasticker op de deur van de ophoudkamers zijn geplakt, dit alsnog te doen.
- Er wordt aanbevolen om bij de medicatieverstrekking een eenduidig beleid nog verder uit te werken maar vooral ook volgens afspraak te laten uitvoeren m.b.t. aanlevering, het klaarzetten en verstrekken van medicatie in de cellencomplexen.
- Om een logboek bij te houden van het spoelen van oogdouches.

- Aanbevolen wordt om de verouderde verbanddozen z.s.m. te vervangen voor nieuwe verbanddozen.
- Aanbevolen wordt een beleid te ontwikkelen op het gebruik van de naaldencontainers om op een veilige manier de risico's voor de agenten en arrestantenverzorgers zo klein mogelijk te maken.
- Aanbevolen wordt om afgesloten kasten/ruimtes te regelen, waar spullen van ingeslotenen/arrestanten veilig achter slot en grendel bewaard kunnen worden.
- Aanbevolen wordt om dekens ter beschikking te stellen in de ophoudkamers van de bureaus en bij de rechtbanken.